Міністерство розвитку громад та територій України

фізична безбар'єрність

ЛУН Місто

ФІЗИЧНА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ:

Як забезпечити доступність будівель і споруд для МГН?

10 Простих кроків

Шановні колеги, друзі, партнери,

Для Міністерства розвитку громад та територій України безбар'єрність — це один із ключових принципів, за яким мають розвиватися громади, відбудовуватися міста та формуватися нова якість життя в Україні.

Це про можливість людини вільно пересуватися, навчатися, працювати, користуватися транспортом, отримувати послуги та бути повноцінною частиною суспільства незалежно від віку, стану здоров'я чи життєвих обставин.

Системно працюємо одразу в кількох напрямках: розробляємо профільний закон щодо безбар'єрності, оновлюємо норми, створюємо безбар'єрні маршрути у громадах, розвиваємо цифрові інструменти, зокрема такі, як Мапа безбар'єрності, навчаємо фахівців та посилюємо співпрацю з університетами, бізнесом і міжнародними партнерами.

Водночас важливо, щоб безбар'єрність не сприймалася лише як будівельна норма чи складна теорія. Насправді вона починається з простих і зрозумілих речей: безпечного маршруту, доступного входу до будівлі, зручних дверей, зрозумілої навігації чи комфортного середовища. Саме тому ми працюємо над практичними рішеннями та інструментами, які допомагають громадам, архітекторам, бізнесу та всім учасникам процесу впроваджувати доступність у щоденних проєктах і рішеннях.

Для нас важливо, щоб безбар'єрність була невід'ємною частиною відновлення країни — від житла і транспорту до громадських просторів та соціальної інфраструктури.

І головне — ці зміни неможливі без громад. Саме громади сьогодні є рушіями змін, тестують нові підходи, створюють доступні маршрути та формують середовище, комфортне для кожної людини.

Безбар'єрність — це про гідність, рівність можливостей і повагу до людини. Саме таку Україну ми сьогодні будуємо.

ОЛЕКСІЙ КУЛЕБА,

Віцепрем'єр-міністр з відновлення України – міністр розвитку громад та територій України

ДБН В.2.2-40:2018

«Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»

визначає вимоги для забезпечення доступності будівель і споруд для маломобільних груп населення

Скачати ДБН з Реєстру будівельної діяльності

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН

Це дизайн предметів, середовища, програм та послуг, покликаний зробити їх максимально можливою мірою придатними для використання для всіх груп населення без необхідності адаптації чи спеціального дизайну.

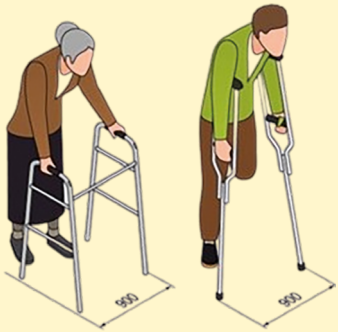

Крок 1

Шлях руху до будівлі

НЕОБХІДНО ЗАБЕЗПЕЧИТИ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ШЛЯХУ РУХУ ДО ВХОДУ ДО БУДІВЛІ АБО СПОРУДИ:

- **пішохідними доріжками**
- **від паркувальних місць для осіб з інвалідністю**
- **від зупинки громадського транспорту**

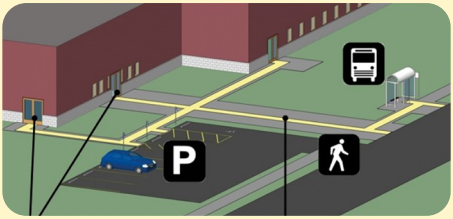

Схема варіантів маршрутів до входу у будівлю

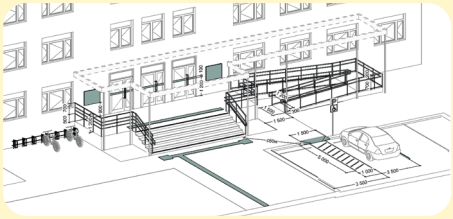

Схема облаштування шляху руху до входу у будівлю (розміри вказані у мм)

Крок 2

Пішохідні доріжки

Ширина пішохідних доріжок із зустрічним рухом повинна бути не менш як 1,8 метра, допускається звуження ширини не менше ніж 1,2 метра за умови влаштування роз'їзних кишень кожні 25 метрів. Покриття має бути рівним, без вибоїн з облаштованими бордюрними пандусами на виходах на проїжджу частину.

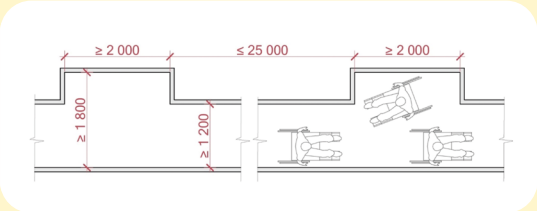

Приклад облаштування пішохідної доріжки з облаштуванням роз'їзних кишень (розміри вказані у мм)

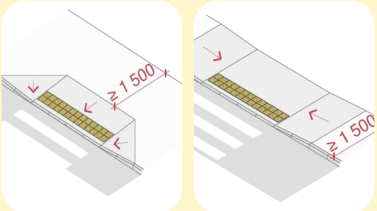

Приклад влаштування бордюрного пандусу (розміри вказані у мм)

Крок 3

Паркувальні місця

Місця для безоплатного паркування транспортних засобів повинні бути розташовані на відстані не далі, ніж 50 метрів від входу до будівлі. На автостоянках біля будівлі, повинно бути виділено не менш як 10 % місць (але не менш як одне місце) розміром – 3,5 м на 5 м.

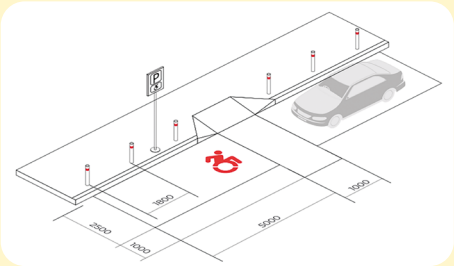

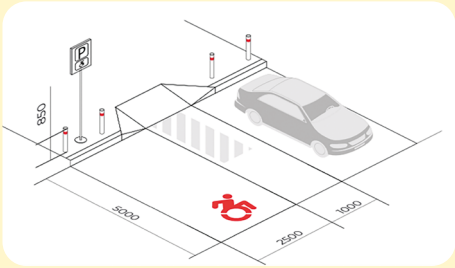

Приклад облаштування паркомісць для людей з інвалідністю (розміри вказані у мм)

Крок 4

Вхід до будівлі: в рівень із землею, із пандусом або підйомником

1 Якщо сходи відсутні, або наявна 1 сходинка ганку, необхідно забезпечити пологі з'їзди ухилом не більше 5%

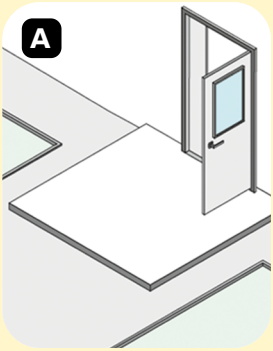

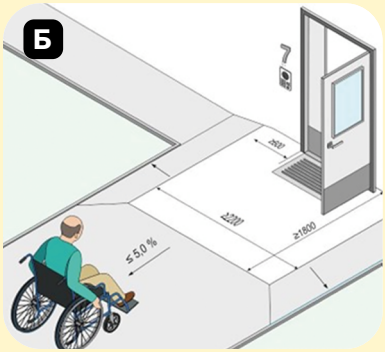

Облаштування доступного без-бар'єрного входу в будинок в разі 1 або 2 сходинок ґанку (розміри вказані у мм):

а – наявний стан;

б – організація похилої площини входу

2 Якщо наявні сходи, необхідне влаштування пандусу із такими параметрами:

- ухил пандуса повинен становити не більше ніж 4,6° (8 %, 1:12);
- ширина пандуса у просвіті не менше ніж 0,9 метри (для існуючих будівель), не менше 1,2 метри (для нового будівництва);
- поручні дворівневі 0,7 м та 0,9 м з обох боків;
- один підйом пандусу не більше ніж 0,8 м висоти;
- після кожного підйому встановлюються горизонтальні площадки – 1,5 м на 1,5 м;
- поверхня пандусу – рівна, не слизька, без спеціальних направляючих тактильних смуг;
- наявний навіс від опадів.

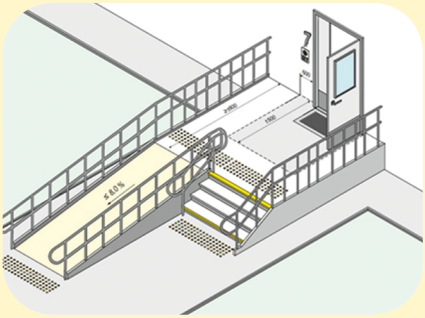

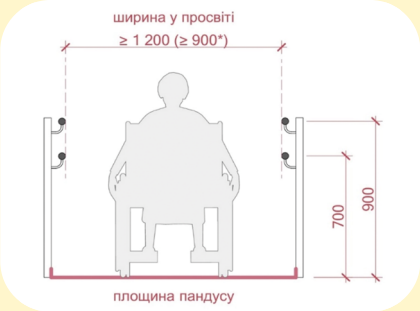

Приклад облаштування пандусу (розміри вказані у мм)

3 Якщо влаштування пандусу неможливе, встановлюється підіймальний пристрій для маломобільних груп населення.

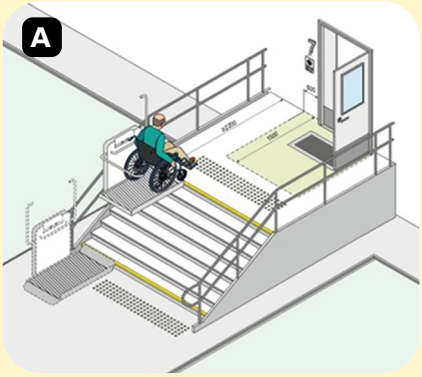

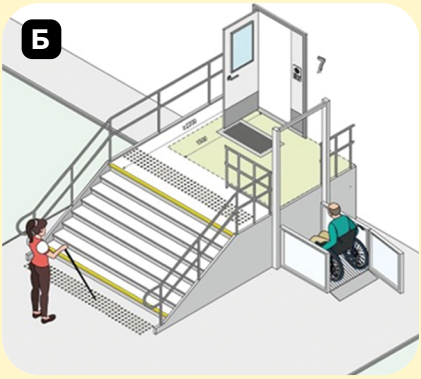

Варіанти влаштування підіймального пристрою для ґанків:
а) рух вздовж сходів,
б) вертикальний підйом

Крок 5

Сходи

Сходи повинні бути рівними, суцільними, із шорсткуватою поверхнею. Шириною не менше ніж 1,35 м. Відкриті сходи пішохідних шляхів повинні мати з обох боків безперервні поручні на висоті 0,7 м і 0,9 м. Переді та після сходів встановлюється попереджувальна тактильна смуга, ребро першої та останньої сходинки маршу – контрастно відокремлюється.

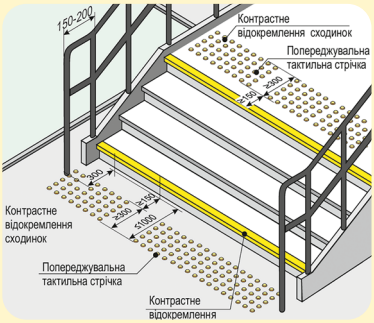

Приклад облаштування сходів (розміри вказані у мм)

Крок 6

Двері

Дверні отвори повинні бути без порогів і перепадів висоти підлоги. За потреби влаштування порогів висота кожного елемента порогу не повинна перевищувати 0,02 м, при цьому слід виконувати скоси/пандус. Ширина дверних отворів і відкритих отворів у стіні, а також виходів з приміщень на сходову клітку повинна становити не менш як 0,8 метра у просвіті (для існуючих будівель), не менш як 0,9 метра (для нового будівництва). Всі дверні ручки мають бути важільного типу.

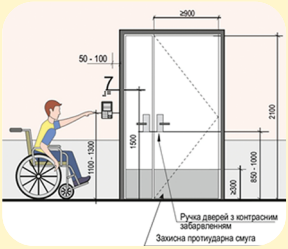

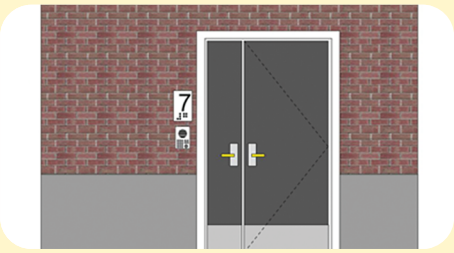

Приклад облаштування вхідних дверей (розміри вказані у мм)

Крок 7

Вестибюль та шляхи руху всередині будівлі

Стійки рецепції, довідки, гардеробу тощо виконані у двох рівнях:

- перший рівень — висотою (0,75–0,8) м та вільним простором поруч для маневрування крісла колісного діаметром не менше ніж 1,5 м та вільним простором для ніг під її стільницею висотою не менше ніж 0,7 м;
- другий рівень — висотою (0,95–1,1) м.

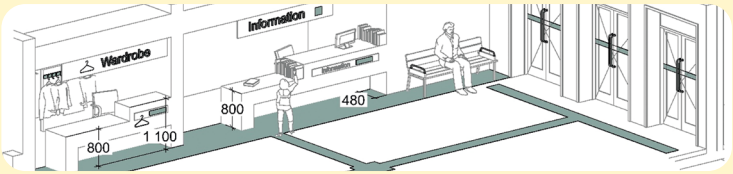

Приклад облаштування вестибюлю будівлі (розміри вказані у мм)

Крок 8

Тактильна та візуальна навігація

1 Усі тактильні інформаційні показчики повинні бути виконані збільшеним шрифтом (рекомендований розмір шрифта – не менше ніж 36 пунктів) та у контрастному співвідношенні кольорів шрифтів відносно фону табличок. Їх рекомендовано розміщувати на відстані 0,3 м від дверного прорізу з боку дверної ручки на висоті від 1,2 м до 1,6 м.

Приклад інформаційної таблички зі шрифтом Брайля

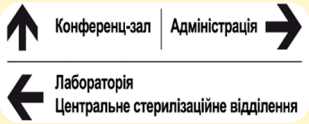

Приклад інформаційних вказівників та направляючих

У разі збігу кольорів в інтер'єрі чи екстер'єрі необхідно забезпечувати їхнє контрастне співвідношення шляхом застосування стандартних (універсальних) або спеціальних рішень.

Рекомендації щодо забезпечення візуального контрасту: Суміжні кольори повинні бути помітно різними. Рекомендовані комбінації кольорів:

Чорний		білий
Жовтий		чорний
Шоколадно-коричневий		білий
Темно-синій		білий
Темно-червоний		білий
Темно-фіолетовий		білий
Темно-зелений		білий
Помаранчевий	Чорний	білий

Жовтий	чорний
Шоколадно-коричневий	білий
Темно-синій	білий
Темно-червоний	білий
Темно-фіолетовий	білий
Темно-зелений	білий
Помаранчевий	Чорний

Потрібно уникати таких комбінацій кольорів, які мають низький контраст:

Жовтий	сірий
Жовтий	білий
Чорний	фіолетовий

Червоний	чорний
Сірий	білий
Світло-блакитний	білий

Потрібно уникати таких комбінацій кольорів, які мають низький контраст і особливо складні для людей з порушеннями сприйняття кольору:

Червоний зелений

Синій зелений

ТАКТИЛЬНІ СМУГИ

2

Тактильні смуги повинні:

- тактильно відрізнятися від основної поверхні, на яку їх встановлено, та бути відчутними (за допомогою білої тростини або підошви взуття);
- повинні попереджувати про різні види небезпеки або перешкод.
- повинні забезпечити інформацію щодо початку та закінчення руху, зміни напрямку руху, відображення місця посадки до транспортних засобів, місць отримання товарів, послуг, довідкової чи іншої інформації.

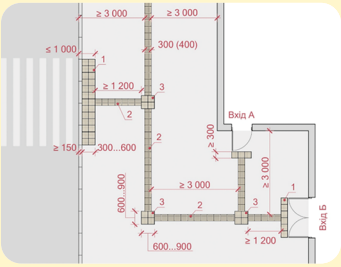

Приклад облаштування спеціальних тактильних смуг: 1- попереджувальної; 2 – направляючої; 3 – інформаційної (розміри вказані у мм)

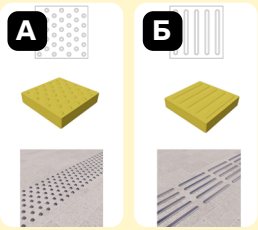

Типи спеціальних тактильних індикаторів: а) у вигляді зрізаних конусів б) у вигляді повздовжніх рифів

Важливо!

Приклад укладання тактильного індикатора на поверхні шляху руху

Крок 9

Приміщення

У приміщеннях має бути достатньо вільного простору для переміщення (між меблями не менше 1,2 метра). Освітленість забезпечує безпечний прохід у коридорах і приміщеннях, зокрема на сходах, сприяє орієнтуванню.

На шляхах руху немає предметів або горизонтальних перешкод і таких, що виступають над поверхнею підлоги (поодинокі сходинки, конструкції, пороги тощо).

Приклад облаштування приміщення бібліотеки (розміри вказані у мм)

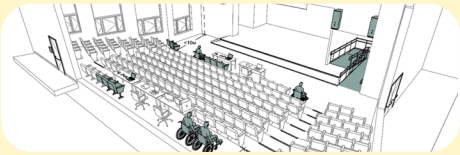

Приклад облаштування актової зали (розміри вказані у мм)

Крок 10

Санітарно-гігієнічне приміщення

Мінімальні розміри сан-гігієнічного приміщення 1,65 на 1,8 м (для існуючих будівель), не менше ніж 1,7 м на 2,2 м (для нового будівництва).

Сидіння унітазу повинно мати висоту (0,4–0,48) м, умивальник - на висоті (0,75–0,85) м. Нижня крайка дзеркала без функції повороту, повинна розміщуватись на висоті не вище ніж 0,9 м над рівнем підлоги.

По обидва боки унітазу встановлюють поручні на висоті 0,7–0,8 м від підлоги. Принаймні один з поручнів повинен бути відкидним (з кріпленням до стіни або на окремій опорі, що кріпиться до підлоги).

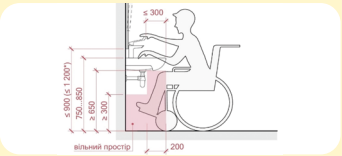

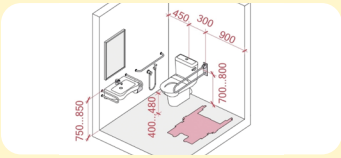

Приклад облаштування санітарно-гігієнічного приміщення (розміри вказані у мм)

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

- ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»
- Методичні рекомендації з питань формування безбар'єрного середовища для житлових і громадських будинків (наказ Мінрозвитку від 20.01.2026 №94)
- Методичні рекомендації щодо забезпечення доступності будівель, приміщень та іншої інфраструктури закладів освіти для маломобільних груп населення (наказ Мінрозвитку від 22.11.2024 № 1388)
- Альбом безбар'єрних рішень
- Посібник зі стандартів доступності ADA (США)

Мапа безбар'єрності

цифровий інструмент, створений в результаті всеукраїнського моніторингу та оцінки рівня безбар'єрності об'єктів у громадах.

Він забезпечує відкритість даних про доступність міського середовища в Україні та дозволяє мешканцям перевіряти, наскільки зручні об'єкти й маршрути для різних людей, а громадам — планувати зміни на основі даних. Мапа безбар'єрності, створена Міністерством розвитку громад та територій України у партнерстві з громадською організацією «ЛУН Місто».

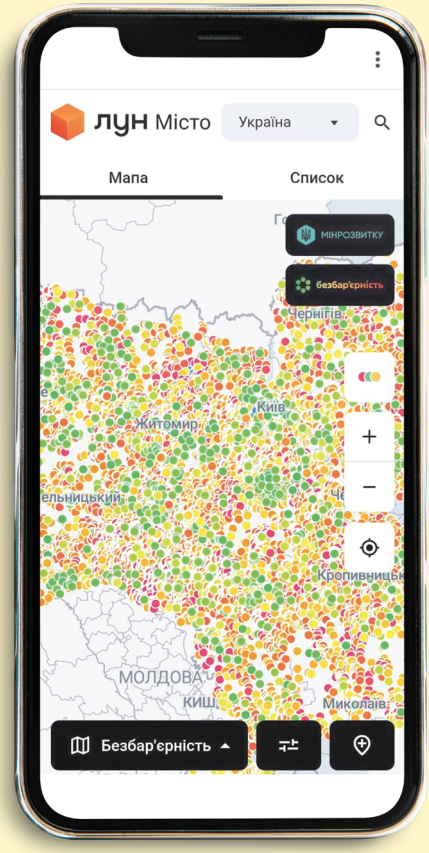

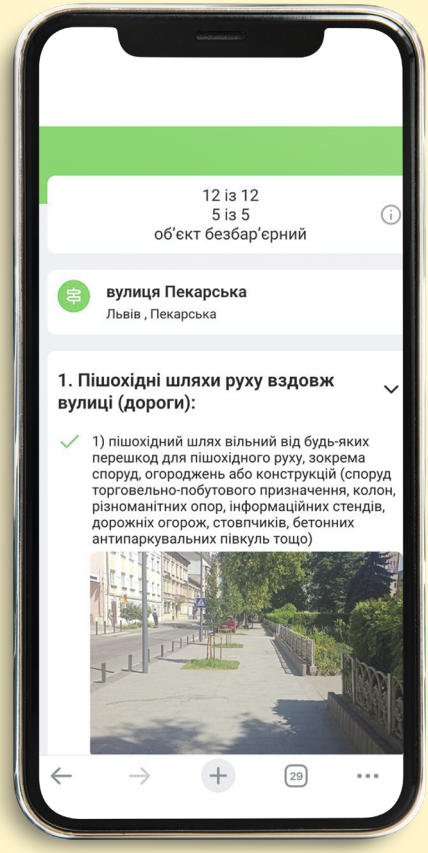

Перевір доступність будівель на Мапі безбар'єрності за QR-кодом: